

Veus òrfenes de la calor del mercat

Siniestro Total,
Os Resentidos,
Milladoiro, Killer Barbies
o el més recent èxit
de Carlos Núñez
demostran que, més
enllà de les diferents
tendències, Galícia
ha disposat al llarg
dels últims temps d'un
mercat musical inquiet.
Amb cantants autòctons
i seguidors fidels,
només cal una major
promoció que acoste
els nous productes,
i no sols del folk,
al gran públic.

Dos reporters de Madrid es traslladen amb cotxe a Galícia al principi dels anys vuitanta per entrevistar Antón Reixa, exponent de la modernitat gallega amb la seua boina i amb el seu grup Os Resentidos. A les finques que envolten la carretera d'entrada a Vigo treballen uns pagesos. "Escoltes Luisma, és l'hòstia això... Fixa-t'hi si són coneguts aquests dels Resentidos... Has vist que fins i tot al camp tothom porta boina com el Reixa?", exclama un d'ells. Aquesta anècdota, real o imaginària (tant se val!), contada pel genial i ja mort humorista Chichi Campos, fa palès el centralisme cultural madrileny, que es mirava una perifèria desconeguda on les boines apareixien com a elements exòtics. A més de cabres i pluja, a Galícia tenien lloc altres esdeveniments. Triomfaven grups com Siniestro Total, Golpes Bajos, Os Resentidos i Radio Océano. Feia falta

una mirada externa perquè això es convertira en una moguda, que no va ser sinó una eclosió d'alegria i de frivolitat, tal i com va succeir en altres parts de l'estat.

Hi havia vida musical abans dels anys vuitanta? En el camp del folk, la resposta afirmativa és categòrica. En aquesta època Milladoiro ja signa les bandes sonores del cinema espanyol i recorren aclamats mig món. Abans de la mort de Franco, i paral·lelament al ressorgiment de l'associacionisme de base, naixen veus per a la recuperació musical. Fuxan os Ventos és el clàssic de la generació que tenia trenta anys el 1980. Són anys de cantautors com Suso Vaamonde, de col·lectius politicomusicals com ara Voces Ceibes i de concerts multitudinaris que suposen un desafiament al règim simplement pel fet d'utilitzar el gallec. Música popular com a provocació.

En el terreny del pop i del rock, després de l'alegria dels anys vuitanta, de la qual només acabar reeixint Siniestro, cal esperar fins als anys noranta perquè es produeixen esclats que es rebel·len contra l'imperialisme musical i decideixen cantar en llengua autòctona. Diversos grups, el denominador comú dels quals és estar formats per nois de l'àmbit rural o de petits pobles, es reuneixen una nit de 1994 a Chantada (Lugo), al voltant d'un sopar a base d'olla en què també hi participa l'escriptor Manuel Rivas. D'aquí surt la denominació "rock bravú". Diplomáticos, Papaqueixos, Rastreros, Skornaboís, O Caimán do río Tea, etc. s'aixopluguen sota un paraigua d'interessos comuns, que és difós especialment per Xurxo Souto, cantant de Diplomáticos, escriptor, locutor i anima-

**S'acaba de crear
l'Asociación de
Músicos en Língua
Galega, que sense
distingir estils
vol servir
per a promocionar
aquells que
canten en gallec**

El grup Milladoiro porta més dos dècades acostant la música celta a un bon nombre de gent. És dels pocs conjunts, però, que aconsegueix una excel·lent projecció més enllà de Galícia.

dor cultural, en general. Les etiquetes acostumen a funcionar i, en aquest cas, el rock en gallec aconsegueix un espai als mitjans de comunicació. Altres bandes intenten anar per lliure, és el cas de Xenreira, d'A Estrada, o Túzaros, de Compostel·la. Però el treball voluntari, la manca de ressò als mitjans de comunicació –la televisió autonòmica només concedeix al programa de música rock Chambo el 1999 una temporada en antena– i l'absència de suport públic pro-

voca cansament i, en molts casos, abandonament. Per aixecar la moral i com a bona notícia acaba de constituir-se l'Asociación de Músicos en Língua Galega, que no distingeix estils, sinó que vol servir de plataforma de promoció per a totes aquelles bandes que canten en gallec. Un exemple n'és Ruxe-Ruxe, un grup que combina rock i ska amb tocs folk i gran acceptació del públic.

Vol dir aquesta cursa d'obstacles que no existeix el rock gallec? No. En tots

els pobles i en totes les ciutats es formen grups que es reuneixen per assajar i, quan hi ha fortuna, per tocar en públic. Animosos *hooligans* de la música s'hi deixen la pell organitzant festivals com el de Cerceda –fruit del treball del grup Zénzar, amb deu anys d'història–, el Revoltallo das Músicas Emerxentes de Vigo o el festival Cultura Quente, a Caldas, que disposa ja de suport institucional. Però no hi ha indústria en què recolzar-se, ni promoció per vendre discos. Són molts els grups que paguen l'enregistrament de la seua butxaca. I és això el que marca la diferència entre tenir mercat o no. Quins es mantenen, a més dels eterns Siniestro Total que celebren el seu vintè aniversari aquest 2001? Killer Barbies, les lletres dels quals en anglès valen per al públic de Santiago de Compostel·la o del Japó; Heredeiros da Crus, que aprofiten la seua vena de rock brut per atrapar un públic majoritàriament masculí i adolescent; i Los Suaves, una entitat de la música pesada a l'estat.

No passa el mateix amb el folk, que sembla viure una edat daurada, encara que amb matisos. Si bé Carlos Núñez, Luar na Lubre, les gaiteres Susana Seivane i Cristina Pato, Berrogüetto, Leilia, Xosé Manuel Budino i els veterans Milladoiro són requerits per les multinacionals i aconsegueixen projecció més enllà de casa, tampoc no podem llançar les campanes al vol. Altres, com l'etnògrafa i cantant Mercedes Peón, que acaba de ser portada en la prestigiosa revista Folkroots per un disc qualificat per la crítica d'extraordinari i que corre el risc de passar desapercebut, Na Lúa, amb deu anys de trajectòria a l'esquena, o Chouteira, grup renovador, alerten sobre els falsos fonaments d'aquest renaixement musical. De veus i de públic sí que n'hi ha: es necessita infraestructura, promoció i un suport decidit de totes aquelles institucions que fins al moment prefereixen invertir els diners en artistes de renom internacional. Ah! I un lloc a la Televisió de Galícia, refugi de velles glòries nacionals que només concedeix als grups del país l'oportunitat d'una cançó en playback i un entrepà.

Centre Cultural d'Almussafes

PROGRAMACIÓ TEATRAL

Divendres, 19 d'octubre, a les 22.30 h.

"NOVECENTO, EL PIANISTA DE L'OCEÀ"

d'Alessandro Baricco

Dirigida per Fernando Bernúes. Premis Teatres de la Generalitat 2000 al Millor Actor (Pep Ricart) i a la Millor Il·luminació. Nominacions a la Millor Música i a la Millor Escenografia.

Intèrprets: Pep Ricart, Ricardo Belda, Ricardo Belda jr.

L'espectacle conta la vida d'un pianista excepcional anomenat Novecento (Mil Nou-Cents), qui va nàixer, es va criar i va viure tota la seua vida al Virgínia, un luxós Transatlàntic. Mil Nou-Cents mai va baixar d'aquesta embarcació, per la qual cosa no existeix per al món, no té pàtria, no té data de naixement, ni tan sols té família: Oficialment no va nàixer mai. Només té la seua música, amb la qual provocà que la gent recorreguera enormes distàncies i s'enrolara en els viatges, solament per veure'l tocar. Una música tan extraordinària com la seua pròpia història plena de tendresa i poesia, metàfora del que hauria de ser la condició humana.

Entrada: 400 ptes./2,40